

34. Nowe dane o występowaniu niektórych polskich *Cerylidae* (Coleoptera)

New records of some Polish *Cerylidae* (Coleoptera)

Wiele doniesień o występujących w Polsce gatunków z rodziny *Cerylidae* opiera się na starych znaleziskach, a z niektórych krain gatunki te nie były w ogóle wykazywane. Wydaje się więc celowe podanie kilku nowych stanowisk. Wszystkie okazy, przy których nie jest to zaznaczone zostały złowione przez autora.

Pseudophilothermus evanescens (REITTER, 1876)

– Puszcza Białowieska: oddział 288C/318A (UTM – FD94), 12 VI 1990, 1 ex., schwytyany do pułapki typu ekranowego, leg. J. M. GUTOWSKI.

Nowy dla Puszczy Białowieskiej.

Cerylon deplanatum GYLLENHALL, 1827

– Śląsk żórny: Blachownia ad Częstochowa (CB52), 7 V 1988, 5 ex.; Gliwice (CA37), 19 III 1988, 7 exx.

Ze Śląska Górnego podawany przed ponad 80 laty.

Cerylon fagi BRISOUT, 1867

– Pojezierze Pomorskie: Puszcza Bukowa ad Szczecin, rez. „Buczynowe Wąwozy” (VV81), 21 VIII 1988, 1 ex., leg. L. BULCHHOLZ.

– Wyżyna Krakowsko-Wieluńska: Potok Złoty ad Częstochowa (CB82), 21 IV 1987, 2 exx.

Nowy dla Pojezierza Pomorskiego i Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej.

Cerylon histeroides (FABRICIUS, 1972)

– Nizina Sandomierska: Roztoka ad Zakliczyn (DA82), 2 V 1987, 1 ex.

Nowy dla Niziny Sandomierskiej.

Cerylon impressum ERICHSON, 1845

– Puszcza Białowieska: oddział 340A (FD84), 1 V 1991, 1 ex.

– Śląsk Dolny: Tuły ad Kluczbork (BB93), 5 VI 1990, 1 ex.

Z Puszczy Białowieskiej wykazywany ponad 50 lat temu oraz ogólnikowo ze Śląska Dolnego.

ROMAN KRÓLIK, Kluczbork

35. O wybiórczości pokarmowej *Nemapogon picarellus* (CLERCK) i *N. nigralbellus* (ZELLER) (Lepidoptera, Tineidae)

On the food preference in *Nemapogon picarellus* (CLERCK) and *N. nigralbellus* (ZELLER) (Lepidoptera, Tineidae)

Gąsienice moli z rodzaju *Nemapogon* SCHRANK są mycetofagami. W warunkach naturalnych zasiedlają one huby lub przerośnięte grzybnią, butwiejące drewno. Niektóre gatunki o szerokim spektrum pokarmowym stały się synantropami i przebywając w gospodarstwie domowym człowieka odżywiają się suszonymi grzybami lub różnymi innymi, najczęściej zapleśniałymi produktami spożywczymi. Różni autorzy przy omawianiu bionomii poszczególnych gatunków moli podkreślają ich związek z hubami, zwracają jednak uwagę nie na gatunki hub, w których żerują gąsienice moli, a na gatunki drzew, na których pasożytują huby. Tymczasem jeden gatunek drzewa może być żywicielem dla wielu gatunków hub.

W wyniku prowadzonych w latach 1990 i 1991 licznych hodowli *Tineidae* z hub stwierdzono, że niektóre gatunki charakteryzują się wyraźną wybiórczością pokarmową względem gatunku huby, niezależnie od gatunku drzewa, na którym ta huba występuje.

Na uwagę zasługują dwa rzadko spotykane gatunki – *Nemapogon picarellus* (CL.) i *N. nigrabellus* ZELL.). Spośród przedstawicieli rodzaju *Nemapogon* oba gatunki wyróżniają się kontrastowym, czarno-białym rysunkiem na przednich skrzydłach. Ponadto w aparacie kopulacyjnym samca charakterystyczny jest bardzo długi edeagus, a w aparacie genitalnym samicy bardzo długi przewód torebki kopulacyjnej. Wymienione cechy zdecydowały o wydzieleniu obu gatunków w podrodzaj *Longiductus* ZAGULAJEV. Na podstawie hodowli stwierdzono, że gąsienice *N. picarellus* i *N. nigrabellus* zasiedlają prawie wyłącznie hubę *Inonotus radiatus* (SOW. ex FR.) P. KARST. Huba ta występuje przeważnie na obumarłych pniach starych olch, rzadziej innych drzew liściastych. Owocniki o charakterystycznym, rudobrunatnym zabarwieniu miąższu, rosną zwykle dachówkowato w dużych grupach. Obecność gąsienic łatwo można stwierdzić po zwisających grudkach sprężonego kału na powierzchni huby. Rozwój trwa jeden rok, gąsienice spotykane są od października do maja. Zimują starsze stadia gąsienic. Motyle latają w czerwcu i lipcu. Do światła przylatują rzadko, stąd wnioskowanie o ich liczebności na podstawie frekwencji przy świetle daje zaniżone wyniki. W rzeczywistości *N. picarellus* jest szeroko rozsiedlony i w miejscach występowania huby liczny. Natomiast *N. nigrabellus* jest gatunkiem rzadko spotykanym. Występowanie huby na olszach sprawia, że typowym środowiskiem życia tych gatunków są olsy i łęgi olszowo-jesionowe. Znacznie rzadziej spotyka się je w innych typach lasów liściastych, np. w grądach.

Podczas badań własnych omawiane gatunki stwierdzono na następujących stanowiskach:

N. picarellus (CL.): CD38 Toruń-Barbarka, rezerwat Las Piwnicki – hodowany z *Inonotus radiatus* (SOW. ex FR.) P. KARST na *Alnus glutinosa* (L.) GAERTN. i *Corylus avellana* L. oraz z niezidentyfikowanej huby na *Carpinus betulus* L.; EE79 Puszcza Borecka – hodowany z *I. radiatus* na *A. glutinosa* – 40 osobników.

N. nigrabellus (ZELL.): EE79 Puszcza Borecka – hodowany z *I. radiatus* na *A. glutinosa* – 8 osobników. Ponadto jeden okaz złowiono tamże (Czerwony Dwór) do światła 2 VII 1990.

JAROSŁAW BUSZKO, Toruń

36. Nowe stanowisko *Spuleria flavicaput* (HAWORTH, 1828) (*Lepidoptera*, *Blastodacnidae*) w Polsce

A new record of *Spuleria flavicaput* (HAWORTH, 1828) (*Lepidoptera*, *Blastodacnidae*) in Poland

Spuleria flavicaput (HAWORTH) rozsiedlony jest w południowej i środkowej Europie oraz Azji Mniejszej. Najdalej na północ notowany był w południowej Szwecji. W Polsce znany dotychczas tylko z jednego stanowiska w Poznaniu. Drugie, niedawno odkryte stanowisko znajduje się w rezerwacie Zbocza Płutowskie (UTM: CE20, CE21) w okolicy Chełmna. W latach 1986–1991 notowano pojaw motyli od 8 V (1990) do 17 VI (1987) w środowiskach zarośli kserotermicznych na zboczach doliny Wisły. W dniu 8 V 1990 zaobserwowano loty godowe samców, które odbyły się w południe przy słonecznej pogodzie. Nad krzewami *Crataegus monogyna* JACQ. unosiło się jednocześnie kilkadziesiąt osobników. Żerowiska gąsienic znajdowano w ubiegłorocznych gałązkach wymienionej rośliny. Obecność żerowiska zdradza owalny otwór, przez który gąsienica wyrzucała kał na zewnątrz. Otwór ten znajduje się od spodu gałązki nieco powyżej ostatniego rozwidlenia.

JAROSŁAW BUSZKO, Toruń